

Ez az európai hírvé „Kr. u. 162. évi október 20-án kelt adósságlevél“, mely a római jognak egyik tekintélyes forrásadata. A 15-ik füzetnek kiváló becsű műmelléklete még a bécsi képes krónikának 41. lapja színes hasonmásban, melynek czímképe Szent-István hadjáratát mutatja be Keán ellen. Szövegolvasás és fordítás is van csatolva a ritka szép kivitelű hasonmáshoz. A 16-ik füzet műmelléklete „Magyarország térképe a római uralom idejében,“ „Trajanus oszlopa Rómában“, pompás fénynyomatban. Nagyon érdekes, a 17. és 18. füzet melléklete az erdélyi Sarmizegetuza helyén (Várhelyen) talált két római mozaikkép, mely eddig a magyar munkákból hiányzott. Gazdagon vannak díszítve a szöveg közé nyomott képekkel is. Egyes füzet ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. A mű első kötete a 21. füzetben fog záródni és ugyanezen füzetben kezdődik a II. kötet. Az egész mű, az előrajz értelmében, 200 füzetben fog megjelenni.

Folyóiratok.

— A *Budapesti Szemle* ápr. füzetében *Bárczay* Oszkár „Magyar László amerikai útitervé“-t közli a m. akadémiához 1846. jun. 2. írt levele után. *Zsilinszky* Mihály „Br. Wesselényi Miklós és a nemzetiségi kérdés“ cz. nagybecsű tanulmányát folytatja. *Vadnay* Károly „A magyar Shakspeare-kiadás pártfogójáról“ (Tomori Anasztáznál) ír. Dr. *Thim* József „Egészségügyünk jelen viszonyai és a reform“ (II.) után regény és költemények s aztán „Vázlatok a magyarországi oroszok életéből“, *Zsalkovics* Kálmántól, következnek. Végül *Grósz* Emil cikkez a harmadik egyetemről, Berzeviczy tanulmánya alapján.

— Az „*Akadémiai Értesítő*“ márcziusi füzetében *Zsilinszky* Mihály Taintet, mint történetíró, jellemzi. *Csengeri* János Propertius egyik elegiájának fordítását közli. *Fayer* László az otthon védelmét a magyar büntetőjogban fejtegeti. *Ráth* Zoltán „Közgazdaság és ethika“ cz. székfoglalójából ad egy kis kivonatot. *Bartal* Antal arról a működéséről számol be, melyet a középkori latinság szótára érdekében tett. *Földes* Béla „A jegybankok nemesércz-politikája“ cz. értekezésének a kivonatát teszi közzé. Csánki Dezső dr. munkájának (Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában) ismertetése, s Jelen-tés a Bánffy-féle történeti vígjáték-pályázatról következnek.

— A „*Századok*“ márcziusi tartalmas füzetét Gr. *Wilczek* Ede csinos értekezése nyitja meg, melyben hű képét rajzolja az anjou-korbéli magyar tengerészetnek. *Mátyás* Florián első közleményében adatokkal védi azt az állítást, hogy Szt. István szentté avatása népies eljárás volt inkább s nem annyira pápai rendeletre történt. *Ráth* György folytatja „Két kassai plébános a XVI. században“ cz. közleményét. *Kollányi* Ferencz Illicini Péternek, a XVI. században oly szomorú véget ért eszte: gomi kanonoknak életét és működését tárgyalja.

— Az „*Ungaria Magyar-Román Szemle*“ 3. számában (a magyar részben) *Moldován* Gergely folytatja a román nép eredetéről szóló tanulmányát.

Dr. Márki Sándor a vallás-unio történetéhez járul adalékokkal. (—) a magyarban levő román szavakat mutatja ki. *Moldován* Gergely Sinkay György életéről és munkáiról ír (folyt.). *Balambér* a preszkuráról. *Moldován* Gergely a Brankován monaszeriát írja le. a felső-szombatfalvi völgyben Fogarasban. Jó éjt (elbesz.) Dailiu Zamfirescutól, *Koós* Ferencz fordításában. Magyarra fordított oláh dalok és költemények után Hunfalvy Pál: Az oláhok történetét ismerteti *Moldován* Gergely. *Saguna* András 1847. évbeli jelentése Varga Katalin elfogatásáról, A román nép hitvilágából *Moldován* Gergelytől következnek ezután és teszik tartalmassá és érdemessé a pártolásra méltó folyóirat magyar részét.

— Az „*Erdély*“ 1—2. száma első lapjait Pótsa József, Háromszék megye érdemes főispánja s az EKE háromszéki osztálya elnöke életrajzának szenteli. *Márki Sándor* dr. az első magyar turistákról emlékezik meg. *Urmánczy* Nándor dr. a Gyilkos-tavat és környékét írja le. *Herrmann* Antal dr. rámutat arra, minő helyet foglaljon el Erdély az „*Osztrák-Magyar Monarchia*“ cz. vállalatban. *Györke* Lajos a fogarasi havasokból tár elénk szép képeket. *Herrmann* Antal dr. e folyóirat feladatáról ír. A csinos füzetet számos sikerült illustratio (vizes és a visti-völgyben, Pótsa arcképe, több rajz a Gyilkos-tó környékéről s még egy a fogarasi havasokból) teszi gazdaggá.

— A „*Turul*“ I. füzetét *br. Radóvánszky* Béla megleghangú emlékezésé nyitja meg, melyet Nagy Imre felelt tartott. *Thallóczy* Lajos „*Bosnyák nemzedékrendi tanulmányok*“ cz. alatt különösen a Kotromán-családról közöl érdekes adatokat. Dr. *Komáromy* András a boros-jenői Tisza-család őseinek szereplését mutatja ki. *Petrovay* György a komlói Komlós-családnak 1344. évtől kezdődő történetét írja meg. A „*Vegyes*“ rovatban a László-tarcsai Török-család czímeres levelének s a Kossuth-család czímerének ismertetését találjuk stb. A Török-család czímerének színes, valamint Kis Károly király oklevelének hasonmásai díszesítik a csinosan kiállított füzetet.

— Az „*Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn*“ januári füzetében *Hampel* József a magyarországi szittya emlékeket ismerteti gazdag illusztrációkkal. Dr. *Krauss* S. Fr. egy mozlim guzlár-dalt ír le „*Das Fräulein von Kanizsa*“ cz. alatt. Dr. *Munkácsi* Bernát a magyar fémnevekben előforduló ősrégiséget kutatja. A füzet további részét a cigányokra vonatkozó közlemények foglalják el. (Az állatok a cigányok hitében József főhercegtől. A hajtekeres a balkáni mohammedán cigányoknál dr. *Wislocki* Henriktől stb.)

— Az „*Egyetemes Philologiai Közöny*“ áprilisi vaskos füzetében dr. *Kassai* Gusztáv azt fejtegeti, mit értett Plato az ideákkal ellenkező *ἡπιερων*-on. *Krajcsovic* Soma folytatja a *Zrinyiasz* vallás-erkölcsi eszméinek tárgyalását. Dr. *Vári* Rezső befejezi „*A classica-philologia módszeresítése hazánkban*“ cz. tanulmányát. *Kovács* Antal a dr. Váczy Jánostól kiadott *Kazinczy*-féle levelezések alapján (III—V. kk.) ismerteti *Kazinczy* pályáját 1803—1808-ig. *Heinrich* Gusztáv *Grillparzer* Bánk-drámájáról mond el egyet-mást.

— A „*Magyar Könyv-Szemle*“ január-márcziusi füzetében dr. *Jankeovich* Béla a Magyar Nemzeti Könyvtárról közöl érdekes adatokat. Dr. *Sebestyén* Gyula a katalogus kérdéséhez ad jellemző adalékokat. *Dézi* Lajos Bogáti

Fazekas Miklós életét és költői működését tárgyalja. Dr. *Illésy* János a Nádorkodex kiadásának a történetét mondja el. A „Magyar Könyvesház“ rovatában *Dézi* Lajos Bogáti Fazekas Miklósnak egy ismeretlen nyomtatott historiáját ismerteti. Melléklete „A Magyar Hírlapirodalom 1895-ben“ id. *Szinyei* Józseftől.

— A „*Magyar Nyelvőr*“ márcziusi számában *Szilasi* Móríc az „Szóegyeztetések“ cz. alatt az „igen“-t teszi tanulmány tárgyává. *Melich* János folytatja a német vendégszók közlését. *Tóth* T. Albin az alanytalan mondatokat vizsgálja. *Zolnai* Gyula a königsbergi töredék szövegét közli. *Kiss* Ignác Faludi nyelvről szólván folytatólagosan, a határozók és ragok használatát ismerteti.

— Az „1848—49. *Történelmi Lapok*“ márcz. 15-én megjelent 5—6. száma gazdag és változatos tartalmú, méltóan a nagy naphoz, melyen megjelent. A „Honvédek Albumában“, mindjárt az első lapon *Nuridsán* József, *Széky* Lajos és *Várad* Lajos arcképeivel találkozunk. *Lehoczky* József a honvéd vadászrezdek történelméhez közöl adalékot. Dr. *Éder* József néhány apróságot sorol fel a forradalomból. *Vass* Tamás Bemről ír. *Koós* Ferencz befejezi a kivégzett *Váradira* vonatkozó adatokat. „A három trencsényi *Pongrácz*“, „Emlékezés márczius 15-ére“ *Lövei* Klárától. *Rákosi* István Bem kedélyességét *Szeben* ostromakor írja le. *Koós* Ferencz, *Dunka* M. életéhez járul adattal. *Kléger* Ferencz a tápió-bicskei hősről emlékezik meg, magáról a csatáról *Utasi* József. *Lászlófalvi Velics* Károly közzé teszi érdekes jegyzeteit.

— A „*Földrajzi Közlemények*“ III. füzetében első helyet foglal el dr. *Kövesligethy* Radó tanulmánya „A földfelület morphometriájának egy új módszeréről“. Dr. *Cs. A.* Luksch Józsefnek a Földközi-tengeren, jelesen az Egei- és Karamani-tengeren tett kutatásait ismerteti. *György* Aladár a Mashona-földön létesített új afrikai vasutat írja le. *Hanusz* István kimutatja, hogy nem szükségképen tengerfenék minden sós talaj.

— A „*Keresztény Magvető*“ január-februári első füzetét *Péterfi* Dénes értekezése nyitja meg „Vallás és művészet“ cz. alatt. *Deák* Ferencz a bihari remete vallásos gondolatait fejtegeti. *Dézi* Mihály egy jeles egyházi beszédét közli „Az Isten lelkét meg ne oltsátok“ jelige alatt. *Rédiger* Géza imákat tesz közzé. *Kanyaró* Ferencz „Unitárius történetírás és Kálvinorthodoxia“ czímen *Révész* Kálmánnal polemizál. *Fodor* András a bágyoni ekklezsiát illetőleg ad néhány jegyzetet. Párisi levél, Gyöngymondatok, Irodalmi Értesítő, Különlélek rekesztik be a tartalmas füzetet.

— A „*Protestáns Közlöny*“ 11. számában tanulságos eszméket fejteget *Szász* Gerő, olyanokat, melyek az „Ungaria“ terjesztése érdekében igazán megszívlelni valók. A 12. számban dr. *Török* István folytatólagosan közli a kolozsvári ev. ref. egyházközség jegyzőkönyveit az 1721. évből. Érdekesek az 1721. január 19-iki és február 2-iki határozatok, melyek oly feltétel alatt engedik meg *Teleki* Mihálynak a belfarkas-utczai templomban való eltemetését, ha özvegye „ásott sírba“ tétí, mert „boltozatos sírt“ rakatni nem lehet s e mellett 200 frtot fizet. Ugyanő folytatja a 13. számban az 1726—1728. jegyzőkönyvek közlését, ezek között van a „Juramentum Aedilium“ is.

— A „*Sárospataki Lapok*“ 10—12. számaiban említést érdemel *Mitrovics* Gyula tanulmánya, „A polgári házasság törvényei, párhuzamban az eddigi

házassági joggal.² A 10–11. számokban *Rácz* Lajos a *Revue des deux Mondes* decz. 15-iki és jan. 1-i füzeteinek két cikkét (Rom et la Russie, Après une visite au Vatican) bírálja „A tudomány bukása” czímen. A 12. számban *D. M. Joó* István Neveléstanját ismerteti.

B. I.

Szakosztályi Értesítő.

I. Választmányi ülés.

Szakosztályunk márcz. 30-án Szamosi János elnöklete alatt választmányi ülést tartott. A választmány elhatározta, hogy a tagdíj hátralékok beküldését nyomatott felhívással megsürgeti.

Bojárí Vigyázó Ferencz a szakosztály céljaira küldött száz forintját azzal a kéréssel teszi át a Múzeum-Egylet ig. választmányához, hogy azt a szakosztály javára alapítványként kezelje s adományozónak az alapító-oklevelet állíttassa ki.

Thallóczy Lajos az Erd. Múz. közölt cikke honoráriumát a szakosztálynak engedvén át tagdíjai váltságára: a 36 frt 66 krnyi összeget a választmány köszönettel veszi s határozatúl kimondja, hogy 50 (ötven) forinttal bárki egész életére megválthatja tagdíjait.

Elnök felolvassa *Szinnyei* József levelét, melyben Bálint Gábornak az Erd. Múz. márcz. füzetében közölt cikke miatt a szakosztályból kilépését jelenti be. A választmány azzal a kijelentéssel veszi tudomásúl, hogy folyóiratában a tud. kérdések tárgyalásánál ezután is minden irányban fentartja a vélemény-szabadságot.

Titkár bemutatja az Erd. Múz. számára beküldött cikkeket, melyek kiadása felett a választmány különféle határozatokat hozott.

II. Havi ülés.

Szakosztályunk márcz. hó 30-án Szamosi János elnöklete alatt havi ülést tartott, melyen

1. *Gabányi* Endre főmérnök, mint vendég ismertette a kolozsmonostori apátsági templom alapfalai ásátásainak eddigi eredményeit.

2. Dr. *Boros* Gábor „Berzsenyi eszthétikai és kritikai munkássága” cz. értekezését mutatta be dr. *Papp* Károly.

3. Titkár új tagokúl bejelentette *Békefi* Remig egyetemi m. tanárt Buda-pesten, az aradi kir. főgymnasiumot, az aradi főreáliskolát, *Papp* Györgyöt Bécsben és *Bakó* Istvánt Kolozsvárt.